

Kunnanhallitus

09.06.2014

Dnro KH: 34 /000/2014

73 § LAUSUNTO KUNTALAIN HALLITUKSEN ESITYS-LUONNOKSESTAKunnanhallitus 09.06.2014 § 73

Kuntalakia ollaan uudistamassa. Tavoitteena on uudistaa kuntalaki niin, että otetaan huomioon kuntien muuttuvat toimintaympäristöt ja kunnanhallinnon rakenteista johtuvat muutostarpeet. Tarkoitus on vähentää erityislainsäädäntöjen tarvetta. Nyt valtiovarainministeriö pyytää kunnilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalaista. Lausunto tulee antaa 26.8.2014 mennessä.

Esityslistan liitteenä valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 8.5.2014 ja HE-luonnos 8.5.2014. Lausuntoehdotus esitellään kokouksessa.

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon.

Päätös: Hyväksyttiin. Kunnanhallitus päätti yksimielisesti lisätä lausunnon loppuun lauseen "kunnanosavaltuustona voitaisiin valita myös pitäjänosavaltuusto".

Lisätietoja: Kunnanjohtaja Markku Koski p. 044 4883 200
markku.koski@sievi.fi

SIEVIN KUNTA

LAUSUNTO

KUNTALAIN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA VM065:00/12

KUNNAN TOIMINNAN KÄSITE 6§ Kuntakonserni ja kunnan toiminta

Termi kunnan toiminta uutena käsitteenä on hyvä joka toivottavasti selkeyttää kunnan toiminnan määrittelyä. Kunta muodostaa kokonaisuuden johon sisältyy lakisääteiset tehtävät, kunnan omat tehtävät, kuntakonserni ja kuntien yhteiset tehtävät.

7§ Kunnan tehtävät

Yleisen toimialan tehtävät ovat edelleen kunnan määriteltävissä mitä tehtäviä ottaa hoidettavakseen. Tämä on hyvä koska puitelain tyyppinen määritelmä on muuttuvassa yhteiskunnassa tärkeä ja mahdollistaa kuntien kehittymisen.

Kunnan erityinen toimiala joka muodostuu kunnan lakisääteisistä tehtävistä ja yhdessä hoidettavista lakisääteisistä tehtävistä on paisunut liikaa ja on muodostamassa osaltaan kestävyysvajetta kuntien talouteen. Erityisen toimialan tehtävien osalta lakiin tulee lausua tiukasti se, että lakisääteisten tehtävien osalta valtion on vastattava yhteisvastuullisesti kustannuksista koska kunta hoitaa yhdessä valtion kanssa kansalaisten palvelutehtävää. Kunnallinen järjestämisvastuu on myös luisumassa etäälle kunnan päätösvalasta laajemmille alueellisille toimijoille.

8§ Kunnan järjestämisvastuu

Järjestämisvastuun siirtäminen isäntäkunnalle, ERVA alueelle tai muulle yhteistoiminta elimelle voi olla mahdollista. Rahoitusvastuun jääminen kunnalle on harkittava tarkkaan koska helposti maksuosuuden määräytyminen esim. painotetun kapitaatioperiaatteen mukaisesti poistaa kunnalta tarpeen pyrkiä hallitsemaan kustannusten muodostumista. Kustannuksen muodostuminen käytetyn palvelun määrätessä maksuosuuden antaa kunnalle tarpeen pyrkiä säästämään kustannuksia ja kehittämään toimenpiteitä joilla estetään maksun syntyminen. Esimerkkinä voi olla terveyden edistäminen, järkevämät toimintamallit, kehityksen salliminen ja sen aikaansaaminen ovat tavoiteltavia asioita.

9§ Palvelujen tuottaminen

Järjestämisvastuun siirtyminen esim. sote puolen osalta ERVA alueelle on haasteellinen. Palvelun tuottamisen osalta on mielenkiintoista se, että edelleen kunta voi tuottaa palvelut yksin tai yhdessä muiden kanssa mutta ERVA alue tekee tilauksen. Tilauksen tekemisen osalta tulee pohtia uutta mallia jossa tilaus ERVAlta tulee alueelliselle konsernille joka voi sen alueella myös kilpailuttaa. Konserni voisi olla kuntien omistama joka voi harjoittaa tuotantoa, mutta myös teettää tuotantoa alihankkijoilla. Lakiesityksen mukaan tämä on mahdollista, mutta olisi syytä lausua se myös auki laissa.

12§ Kuntatalousohjelma

Suomessa kunnilla ja alueilla on keskeinen asema hyvinvointipalvelujen ja teknisen infrastruktuurin ylläpitämisessä. Kunnilla on laaja toimiala ja perustuslailla suojattu itsehallinto, johon sisältyy verotusoikeus ja itsenäinen päätösvalta. Kunnilla on laajat lakisääteiset tehtävät ja merkittävä rahoitusvastuu ihmisten hyvinvoinnista ja teknisen perusrakenteen turvaamisesta. Itsehallinnon suojaa koskevan perustuslain

121§:n mukaan kuntien hallinnon tulee perustua asukkaiden itsehallintoon. Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

Ehdotettu kuntatalousohjelma on osa EU-lainsäädännön edellyttämää uutta julkisen talouden menetelmää. Kuntasektorille asetetaan oma tasapainotavoitteensa. Kuntalaissa pitää säätää selkeästi myös lainsäätäjän vastuu kunnille annettavien tehtävien osalta. Valtion talousarvioesityksen yhteydessä tulee esittää arvio kuntatalouden kehityksestä ja talousarvion vaikutuksista kuntatalouteen, kuten lakiesityksessä mainitaan. Myös kunnille annettavien tehtävien osalta on valtion vastattava omasta rahoitus osuudestaan. Myös valtionosuuksien leikkauksien osalta on linjattava selkeästi, että kuntien tehtävät vähenevät leikkausten suhteessa. Kunnille annettavien uusien tehtävien osalta on myös pidettävä huolta siitä, että kustannukset jaetaan valtion ja kuntien välillä sekä pidetään huolta siitä, että kansantuote riittää uusien tehtävien antamiseen. Kestävyyssvaje on siirtynyt kuntien harteille viime vuosina.

15§ Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttaminen

Valtuuston toimikauden alkaminen kesäkuussa voi olla hankala muutos, koska silloin kuntien aikakello osoittaa aikaa jolloin talousarvion laadinta siirtyy uusille valtuutetuille. Aikaisempi toimiaika joka alkaa vuodenvaihteessa on aikakellon mukaan tilinpäätöksen valmistumisen aikaa jolloin katsotaan taaksepäin toteutunutta aikaa. Talousarvion laadinta uusien valtuutettujen taholta on vaikeaa koska järjestäytyminen vie oman aikansa ja valtuutetut pääsevät perehtymään talousarvioon silloin kun se on jo virkahenkilöiden toimesta jouduttu kasaamaan valmiiksi. Vaalit tuovat myös virkahenkilöille kesän ajaksi lisätöitä kun pitäisi pystyä tekemään seuraavan vuoden talousarviota ja toimintasuunnitelmaa.

16§ Valtuutettujen määrä

Säädös joka antaa mahdollisuuden valita valtuutettujen määrä vaihteluvälin mukaisesti on hyvä uudistus.

5 luku Kunnan asukkaiden osallistumisoikeus

Uusi termi kansalaisraati on hiukan hajanainen ajatus jonka tilalla pitäisi pohtia järjestöjen roolia kuntalaisten vaikuttamisen kanavana. Se toivottavasti lisäisi kolmannen sektorin toiminnan tarpeellisuutta ja vaikuttavuutta. Kolmas sektori on erittäin merkittävä toimija tulevaisudessa jonka merkitys myös kunnallistaloudelle nykyisin tunnustetaan. Nuorisovaltuusto josta tulee lakisääteinen sekä vammais- ja vanhusneuvostot ovat jo testattuja toimintamalleja ja ovat lunastaneet paikkansa kunnallisessa toiminnassa. aloiteoikeus ja kunnallinen neuvoa-antava kansanäänestys ovat myös toimivia mahdollisuuksia.

31§ Toimielinmalli

Pykälä mahdollistaa kuntien erilaisten toimintamallien syntyminen. Laissa säädetään ainoastaan erilaisten mallien peruseräkkeistä, mutta sallitaan myös kuntien paikallisesti kehittää toimivia ratkaisuja.

34§ Toimielimen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja

Pykälä sallii, että puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat voivat toimia päätoimisina tai osa-aikaisina luottamushenkilöinä. Tarve tällaiseen menettelyyn on tarpeellinen suurissa kaupungeissa ja mahdollisesti myös tilanteen vaatiessa myös pienissä kunnissa jonkin erityisen kehitysvaiheen tai asian osalta.

38§ Kunnan johtaminen ja 39§ Kuntastrategia

Pykälissä määritellään kuntastrategia lakisääteiseksi kunnan johtamisen välineeksi jonka on valtuusto päättänyt. Muutos on tarpeellinen ja asettaa valtuuston rooliin joka sille kuuluu määritellä kunnan keskeiset strategiset tavoitteet.

43§ Johtajasopimus

Kunnanjohtajan ja kunnan välisen johtajasopimuksen säätäminen on tärkeä uudistus joka toivottavasti lopettaa turhat oikeudenkäynnit johtajan erottamistilanteissa. Johtajasopimuksen merkitys myös valitun johtajan tehtäväkuvan määrittelyn osalta on tärkeä. Johtajan valinnassa valintatilanteessa valinta tehdään kunnassa vallitsevien tarpeiden pohjalta jolloin myös johtajasopimuksen tulee noudatella valinnan perusteina olevia tavoitteita. Myös johtajasopimus määrittelee toivottavasti sen, että kun valitun johtajan aika on mennyt ohi ja tavoitteita muutetaan niin silloin pitää pystyä myös sopimaan johtajasopimuksen kautta erosta.

48§ kunnan tytäryhteisöjen toiminta ja konserniohjeet 49§ Konsernijohto

Kunnan tytäryhteisöjen toiminta ja konsernijohto on järjestettävä niin, että ne tavoittelevat kunnan kokonaisuutta. Myös yhteisön hallituksen jäsenillä tulee olla riittävä asiantuntemus. Kuntien yhtiöittäminen tulee tulevaisuudessa lisääntymään ja se myös edellyttää asiantuntijoiden tarpeen lisääntymistä kunnallisten toimintojen puolella. Konserniohjeiden osalta niillä tulee määritellä selkeät tavoitteet, joka helpottavat myös konsernin valvontaa. Konsernin johdon osalta on hyvä, että hallintosäännöllä valtuusto määrittelee tarkemmin konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta.

50§ Kuntien yhteistoiminta ja yhteistoiminnan muodot

Esitysluonnoksen tavoite säilyttää kuntien yhteistoiminnan muodot olemassa olevan lain mukaisena on hyvä. Kunta voisi hoitaa sekä yhteiseen toimialaan kuuluvia sekä laissa säädettyjä tehtäviä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa. Kunnan asema kansalaisten itsehallinnon perusyhteisönä edellyttää kuitenkin, että kunta säilyttää pääosan yleiseen toimialaan kuuluvista tehtävistä itsellään ja toimintakykynsä sellaisena, että se voi niistä selviytyä.

Kuitenkin olisi aiheellista pohtia myös kuntien yhteisyyden syventämistä sillä tavalla, että sallittaisiin tekninen kuntaliitos jossa kunnat voivat järjestää yhteisen hallinnon jossa kuntien nimet jäisivät pitäjinä olemaan ja hallinto olisi yhteistä. Silloin ei tulisi tarvetta murtaa perinteitä ja muuttaa kadun- ja paikannimiä vaan kulttuurimaisema voisi säilyä. Kunnanosavaltuustona voitaisiin valita myös pitjänosavaltuusto.

Sievin kunnanhallitus hyväksyy esitysluonnoksen edellä esitetyillä kommentteilla.

Sievissä 09.06.2014

Jukka Linna

Markku Koski